

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

بسمه تعالی

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

تهیه شده در واحد تصویربرداری
زیر نظر کمیته آموزش بیمارستان بیمارستان قائم (عج)

مددجویان محترم این کتابچه جهت آگاهی شما از خدمات بخش
تصویربرداری تهیه شده است.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

بخش تصویربرداری بیمارستان بین المللی قائم (عج) در طبقه زیرزمین بال
شرفی واقع گردیده؛ شامل واحدهای رادیوگرافی
دیجیتال؛ ماموگرافی؛ OPG؛ سفالومتری؛ سونوگرافی وسی تی اسکن می
باشد.

بخش تصویربرداری به صورت شبانه روزی آماده ارائه خدمات به کلیه بیماران اعم
از سرپایی و بستری می باشد. به نحوی که کلیه گرافی ها وسی تی اسکن های
ساده در تمام ساعات شبانه روز و گرافی های رنگی وسی تی اسکن های باتزریق
و سونوگرافی در هنگام حضور پزشک رادیولوژیست با وقت قبلی انجام می
پذیرد.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

مددجویان محترم شما میتوانید با در دست داشتن دفترچه و یا نسخه ممه‌ور شده توسط پزشک معالج خود در بخش تصویربرداری خدمات دریافت کنید.

- کلیه خدمات تصویربرداری بدون درخواست پزشک ممنوع میباشد.

خدمات بخش تصویربرداری به دو قسم برای بیماران سرپایی و بستری تقسیم بندی میشود که به علت شرایط بیمارستانی بودن اولویت با بیماران بستری میباشد و بخش تصویربرداری بیمارستان بین المللی قائم (عج) به گونه ای زمان بندی شده است که به صورت ۲۴ ساعت امکان ارائه خدمات برای تمامی بیماران اعم از سرپایی و بستری شود. خدمات بخش تصویربرداری شامل: رادیولوژی ساده و رنگی، سی تی اسکن بدون کنتراست و با کنتراست تزریقی و سونوگرافی از تمامی نقاط بدن که شایع ترین آنها سونوگرافی شکم و لگن و حاملگی میباشد هم چنین شامل بخش ماموگرافی جهت ارائه خدمات در زمینه گرافی عکس جهت تشخیص بدخیمی های تومورهای سینه میباشد.

پس از ورود شما به بخش تصویربرداری نسخه توسط واحد پذیرش بررسی و پس از تایید و احراز شرایط از نظر ممه‌ور بودن تاریخ اعتبار و خوانا بودن نسخه و نوع تصویربرداری پذیرش صورت می‌گیرد و در صورت عدم نیاز به آمادگی قبلی بلافاصله پس از پذیرش به هر یک از اتاق ها با توجه به درخواست بیمار راهنمایی و پرسه تصویربرداری صورت می‌گیرد. در صورت با آمادگی بودن نوع تصویربرداری شرایط آمادگی قبل و برای انجام آزمون با توجه به فرم های از قبل تهیه شده به بیمار و یا همراه بیمار داده میشود و تاریخ و زمان حضور جهت انجام توسط واحد پذیرش داده میشود .

قابل توجه مددجو محترم سونوگرافی:

❖ در تصویربرداری شما (سونوگرافی) از اشعه X استفاده نمی

شود بلکه از امواج التراسونیک (امواج صوتی) استفاده میشود که برای بدن

عاری از هرگونه آسیب میباشد.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

- ❖ آمادگی قبل از انجام سونوگرافی از اهمیت بسزایی برخوردار است پس جهت بهتر انجام شدن سونوگرافی خود برگه های آمادگی را بخوبی مطالعه و آن را انجام دهید.
- ❖ قبل از آزمون سونوگرافی مخصوصا سونوگرافی ناحیه شکم و لگن حتما استحمام کرده و از زدن هرگونه عطر و ادکلن خوداری نمایید.
- ❖ وقت تعیین شده برای انجام سونوگرافی برای شما به منظور حضور شما در مرکز داده میشود و زمان انجام سونوگرافی به صورت تقریبی میباشد.
- ❖ به علت انجام سونوگرافی در بیمارستان اولویت با بیماران بد حال بیمارستان میباشد اگر موردی خارج از نوبت به داخل سونو مراجعه کرد خونسردی خود را حفظ کنید و نگران نباشید نوبت شما محفوظ میباشد. تنها علت این امر اورژانسی بودن بیمار میباشد نه چیز دیگر.
- ❖ چنانچه زمان انتظار شما طولانی شد دلیل بر خارج شدن نوبت شما نیست بلکه با توجه به مشکلات بیماران زمان انجام سونوگرافی آنان افزایش یافته و بالطبع زمان انجام سونوگرافی ها تغییر میکند.
- ❖ پرسنل و پزشک محترم رادیولوژیست کاملا آگاهی به وضعیت سخت آمادگی های قبل سونوگرافی دارند و متوجه این شرایط سخت هستند پس با صبر و شکیبایی خود آنان را در جهت بهتر انجام شدن پرسه تصویربرداری یاری کنید .
- ❖ قبل از قرار گرفتن در برابر اشعه چگونه از خودمان محافظت کنیم:
- ❖ بیش از ۷۰ میلیون CT اسکن در ایالات متحده در سال ۲۰۰۷ انجام شد ... که بسیاری از آنها غیر ضروری است. هنگامی که دکتر برای شما سی تی درخواست می دهد سوالات زیر را از او بپرسید:
- ❖ 1. آیا من واقعا به آن نیاز دارم؟

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

- ❖ ۲. آیا آزمون های جایگزین (MRI یا سونوگرافی) وجود دارد؟
- ❖ ۳. حداقل مقدار اشعه که می شود آزمون انجام داد کدام است؟
- ❖ استفاده از بعضی مواد غذایی در حفاظت در برابر پرتو مفیدند.
- ❖ اگر شما ناچاراً باید سی تی اسکن انجام دهید ، مواد مغذی زیر را برای محافظت در برابر اثرات مخرب ناشی از قرار گرفتن در معرض تابش مفید هستند:
- ❖ ۱. پلی فنول
- ❖ پلی فنول مولکول های همه کاره که در محصولات گیاهی یافت می شوند تحقیقات نشان داده است که بسیاری از مزایای کلیدی محافظت از سلولها را دارد و آنتی اکسیدانهای موجود در این مواد با خاصیت احیاء کنندگی موجب غیر فعال شدن رادیکالهای آزاد تولید شده در بدن می شوند و از سلولهای در برابر پرتو محافظت می کند .
- ❖ در مجموع، پلی فنول ها برای حفاظت از برخی از تاثیر اشعه در بدن^(۱) مهم هستند که مهمترین آنها رسوراترول و کورستین موجود در پلی فنول است
- ❖ و اما منابع غنی از پلی فنل عبارتند از :
- ❖ چای سبز ، سیب ، پیاز ، خانواده نعناع ها ، رزماری
- ❖ 2. مواد مغذی حاوی گوگرد
- ❖ **S**-آدنوزیل و متیونین دو گزینه معروف در این رده هستند. گوگرد یکی از اتم های محافظ در برابر تشعشعات یونیزه است .
- ❖ منابع غنی گوگرد عبارتند : گوشت - گوشت ماهیچه - ماهی - تخم مرغ - لوبیا - نخود - شیر - سیر - پیاز - زرد چوبه و سبوس گندم حاوی مقدار کافی گوگرد می باشد
- ❖ ۳. کورکومین
- ❖ کورکومین موجود در زردچوبه، اثرات قدرتمند حفاظت در برابر پرتو دارند به عنوان یک آنتی اکسیدان در مقابل تغییرات اعمال شده ژن ها عمل می کنند.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

۴. مواد مغذی "ACE"

مواد مغذی ویتامین **A, C** و **E** - آنتی اکسیدان موجود در این مواد آسیب های ناشی از پرتو را کاهش می دهند.

- پیشنهاد شده این مواد یک هفته قبل از امتحان و ادامه مصرف آنها را به مدت یک هفته پس از آن.

بطور کلی استفاده از مواد غذایی سالم (میوه و سبزیجات) در حفاظت پرتویی موثر هستند.

قابل توجه مددجو محترم رادیولوژی، ماموگرافی و سی تی اسکن:

❖ در تصویربرداری شما (رادیولوژی، ماموگرافی و سی تی اسکن) از اشعه X استفاده می شود که دارای منفعت و مضراتی نیز می باشد.

فقط به این اکتفا می کنیم که منفعت این تصویربرداری برای شما با نظر پزشک محترم شما در نظر گرفته شده است پس خیر و صلاح شما در انجام دادن این پروسه میباشد.

❖ در صورت باردار بودن برای خانم ها حتما به پرسنل بخش اطلاع دهید.

❖ لباس (گان) را به صورت صحیح همان طور که به شما توسط پرسنل آموزش داده شده است بپوشید. به نحوی که ناحیه مورد نظر شما عاری از هر گونه لباس و یاشی باشد. (مخصوصا اشیا فلزی)

❖ تمرکز خود را در اتاق تصویربرداری حفظ کنید و بعد از تنظیم شدن در وضعیت مناسب دیگر از حرکت اضافی بافت مورد نظر تصویربرداری خودداری نمائید که تصویربرداری شما شدیداً به حرکت حساس می باشد.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

❖ در صورت هر گونه تصویربرداری فرم مربوطه به شرح حال خود را به طور کامل مطالعه و پر نمائید.. مثال شرح سابقه بیماری - سابقه ضربه - جراحی - شیمی درمانی - رادیوتراپی و علت اصلی مراجعه به پزشک.

❖ فرم مربوطه به آمادگی برای تصویربرداری که نیاز به آمادگی دارند (مداخله ای) کامل مطالعه و رعایت شود و در صورت ابهام بعد از توضیحات شفاهی پرسنل بخش تصویربرداری حتما مجددا سوال شود.

❖ در صورت حساسیت به هر گونه دارو و غذائی حتما پرسنل را باخبر سازید.

❖ فرم مربوط به رضایت شخصی شما جهت اطمینان خاطر شما از تمرکز و حس مسئولیت بخش به شما جهت تکمیل داده می شود. پس آن را پس از مطالعه و اتمام توضیحات کافی پرسنل و یا پزشک محترم رادیولوژیست امضاء نمائید.

اطلاعاتی در رابطه با تصویربرداری روتین که در بخش تصویربرداری درخواست میشود :

رادیوگرافی از قفسه سینه چیست؟

CXR رایج ترین آزمون تشخیصی رادیوگرافی است. تصویر قفسه صدری تصاویری از قلب، ریتین، راههای هوایی، عروق خونی و استخوانهای مهره قفسه سینه به ما می دهد.

موارد کاربرد گرافی قفسه سینه

- 1- بیماریهای ریوی مانند پنومونی ، پنوموتوراکس، آمفیزم و.....
- 2- بیماریهای قلبی مانند نارسایی قلبی و.....
- 3- بعضی از سرطان ها مانند توده های ریه ، مدیاستن، تیروئید و...
- 4- بررسی وجود اجسام خارجی

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

- ۵- بررسی ترومای قفسه سینه واستخوان های توراکس
- ۶- بررسی جایگاه قرارگیری کنتراست های تهاجمی مانند چست تیوپ، لوله تراشه و....
- ۷- قبل اعمال جراحی و آنژیوگرافی جهت بررسی بیمار قبل از بیهوشی

چگونه آماده شوید

قبل از عکس برداری از قفسه سینه ،قسمت بالای لباس خود را در آورید و لباس مخصوص بیوشید جواهرتان را در آورید چون لباس و جواهرات می توانند عکس را تیره کنند.

KUB (kidney-ureter-bladder) گرافی ساده شکمی است که به داروی حاجب نیازی ندارد و به منظورهای مختلفی گرفته می شود.در این نوع گرافی نمای کلیه ها ، حالب ها و مثانه مشاهده می شوند .اگرچه گرافی **KUB** مورد استفاده در ارولوژی است اما برای بررسی های چون مشکلات شکمی مثل انسداد روده ای ، بررسی های گاز داخل شکمی و سنگهایی غیر از منشاء ادراری کاربرد دارند.

در این نوع گرافی سنگهایی که قابلیت مشاهده در کلیه ها ،حالبها و مثانه داشته باشند با نمای سفید رنگ مشاهده می شوند.

KUB از لحاظ نیاز به آمادگی روده ای به دونوع با و بدون آمادگی روده ای تقسیم می شود.

KUB با آمادگی: در این نوع گرافی قبل از انجام میلینهایی بر طبق پروتکل مرکز درمانی به بیماران خوراندن می شود که معمولا از روغن کرچک (بهتر است از کیسولهای کرچک کهقابلیت تحمل و مصرف بهتری برای بیمار دارد و به تازگی به بازار آمده استفاده شود) قرص دابمتیکون و قرص یا شیاف بیزاکودیل استفاده می شود.

KUB بدون آمادگی: نیازی به آمادگی خاصی ندارد.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

KUB ها برای بررسی های سنگ و یا کنترل محل **Dj** بعد از تعبیه آن از بیمار گرفته می شود.

KUB کنترل سنگ: برای بررسی آخرین وضعیت سنگ ها به خصوص صبح عمل برای بیمار گرفته می شود.

KUB کنترل محل **Dj**: برای بررسی و کنترل محل آن وقتی که بیمار تحت تعبیه **Dj** در محل حالب پس از جراحی قرار گرفته است

ماموگرافی

ماموگرافی مجموعه ای از تصاویر رادیوگرافی اشعه ایکس به صورت دوبعدی و سیاه و سفید است. ماموگرافی می تواند ناهنجاری های کوچکی در بافت پستان در حد نیم سانتی متر را مشخص کند.

کاربرد ماموگرافی

- ارزیابی بیمارانی که توده پستان مشکوک دارند .
- پیگیری سرطان پستان درمان شده با برداشتن قسمتی از پستان و رادیوتراپی .
- پیگیری پستان مقابل در فردی که یک پستان به خاطر سرطان برداشته شده است .
- برای بیماریابی زنان بالای ۴۰ سال از نظر سرطان پستان .

سونوگرافی های دوران بارداری

- متخصصین توصیه می کنند که خانم ها پیش از اقدام به بارداری، یک سونوگرافی از رحم و تخمدان ها داشته باشد تا از وضع سیستم باروری خود مطلع شود. این سونوگرافی به پزشک درباره سالم بودن رحم (از نظر ناهنجاری ها)، وجود فیبروم ها یا پولیپ، کیست های تخمدانی و بسیاری از مشکلات رحمی کمک می کند.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

همچنین با این کار می توان زمان تخمک گذاری را هم مشخص نمود، به ویژه در زنانی که دوره های عادت ماهانه نامنظم دارند یا دچار ناباروری هستند. تعداد فولیکول، اندازه آن و زمان دقیق تخمک گذاری در روزهای ۱۲ تا ۱۶ سیکل قاعدگی بررسی می شود. معمولاً خانم های بارداری که دوره حاملگی بدون مشکلی را سپری می کنند، تا پایان این دوره چهار سونوگرافی انجام می دهند. بار اول در ابتدای بارداری، بار دوم در هفته ۱۲، بار سوم از هفته ۱۶ به بعد و بار چهارم در هفته ۳۲ در صورتی که مشکلی در سونوگرافی ها دیده شود یا خانم باردار مبتلا به فشار خون یا دیابت یا بیماری های دیگر باشد یا احتمال کوچک بودن جنین داده شود و یا بارداری چندقلو باشد، لازم است تعداد سونوگرافی ها بیشتر شود؛ که معمولاً احتمال تکرار سونوگرافی در این موارد، اکثراً در اواخر بارداری و نزدیک به پایان بارداری (بین ۲۸ تا ۳۶ هفتگی) به فاصله ۲ تا ۳ هفته می باشد.

- آمادگی های لازم جهت سونوگرافی
- سونوگرافی شکم و لگن : بیمار ۸ ساعت ناشتا و با مثانه پر مورد بررسی قرار میگیرد.
- سونوگرافی شکم: بیمار باید ۹-۸ ساعت ناشتا کامل باشد.
- سونوگرافی کلیه و مجاری ادراری - لگن : مثانه بیمار باید کاملاً پر شود توسط نوشیدن مایعات مثل آب ، چای.... تا مورد بررسی کامل قرار گیرد.
- سونوگرافی حاملگی : تا ۳ ماهگی مثانه بیمار کاملاً پر باشد ، بعد از ۳ ماهگی
- (تا شش ماه) مثانه نیمه پرو بعد از ۶ ماهگی نیاز به آمادگی خاصی ندارد.
- سونوگرافی ترانس واژینال و سونوگرافی نسج نرم و داپلر (بجز داپلر کلیه) : نیاز به آمادگی خاصی ندارد.

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

- سونوگرافی پستان: نیاز به آمادگی خاصی ندارند شب قبل استحمام و از زدن هرگونه عطر و ادکلن جدا خودداری گردد.
- سی تی اسکن شکم و لگن:
- این روش نوعاً در جهت کمک به تشخیص برخی از علت های درد لگنی و شکمی و بیماریهای ارگانهای داخلی، روده کوچک و بزرگ و سایر موارد به کار می روند. این موارد عبارتند از:
- - عفونت هایی مثل آپاندیسیت، دیورتیکولیت، جمع شدگی مایع عفونی و آبسه ها و.....
- - پروسه های التهابی مانند پانکراتیت، پیلونفریت، بیماریهای التهاب روده ای مانند کرون
- - سرطان های روده بزرگ، کبد، کلیه ها، پانکراس، مثانه و لنفوم،
- - سنگ های کلیه و مثانه
- - آنوریسم های آئورت شکمی و بیماریهای دیگر عروقی مانند لخته های خونی و تنگی های غیرمعمول یا باریک شدگی عروق
- همچنین سی تی اسکن شکم و لگن برای موارد زیر نیز استفاده می شود:
- - تشخیص زودرس آسیب های کبدی، طحال؛ کلیه یا اندام های دیگر داخلی در موارد ضرب دیدگی
- - مرحله بندی، طرح ریزی و اجرای مناسب درمان تومورها در روش های رادیوتراپی و شیمی درمانی

سی تی اسکن سر / مغز

موارد کاربرد سی تی اسکن سر

کتابچه راهنمای بیمار بخش تصویربرداری

- تشخیص ضایعات مغزی حاصل از تصادفات و خونریزیهای مغزی از بیشترین دلایل انجام سی تی اسکن مغز میباشد، سی تی اسکن میتواند با یا بدون تزریق مواد کنتراست را صورت پذیرد.

- برای تشخیص تومورها نیز از سی تی اسکن با تزریق ماده حاجب میتوان استفاده کرد ولی به اندازه MRI در این مورد مفید نمی باشد.

- همچنین از سی تی اسکن برای تشخیص افزایش فشار داخل مغزی میتوان استفاده کرد

- برای بررسی شکستگی جمجمه

- نکات قابل توجه بعد از انجام پروسه تصویربرداری

در رابطه با سونوگرافی، رادیولوژی و سی تی اسکن بدون کنتراست نیاز مند آمادگی خاصی نیست .

در رابطه با اسکن های باکنتراست تزریق ماده حاجب نوشیدن مایعات در آن روز بعد از آزمون در دفع ماده کنتراست کمک کننده است.

در صورت هرگونه واکنش یا حساسیت بعد از تزریق حتما طی تماس تلفنی به بخش اطلاع دهید تا پیگیری لازم انجام شود .

بخش تصویربرداری بیمارستان بین المللی قائم (عج)